

PIKAPIIRTOJA

MENSHIKOV, GROMOBOI, IZGOJEV ⁴⁸

Kuusikymmentä kuusi moskovalaista teollisuusmiestä ⁴⁴, jotka erään moskovalaisen lehden laskujen mukaan edustavat puolen miljardin ruplan pääomaa, ovat esiintymisellään antaneet aihetta useihin erittäin arvokkaisiin ja kuvaaviin kirjoituksiin kaikenlaisissa sanomalehdissä. Paitsi sitä, että nuo kirjoitukset valaisevat tavattoman kirkkaasti nykyhetken poliittista tilannetta, ne antavat mielenkiintoista aineistoa moniin perustavaa laatua oleviin ja periaatteellisiin kysymyksiin, jotka koskevat Venäjän koko kehitystä XX vuosisadalla.

Niinpä hra Menshikov esittää „Novoje Vremjassa” oikeistopuolueiden ja hallituksen näkökannan:

„Kuinka nuo kaikki Rjabushinskit, Morozovit ynnä muut eivät ymmärrä, että siinä tapauksessa, jos kumous tapahtuu, he kaikki joutuvat hirteen tai parhaassa tapauksessa puille paljaille?” „Tuon jyrkkäsanaisten lauseen” hra Menshikov on omien puheidensa mukaan lainannut („Novoje Vremja” № 12549) „erään varsin vallankumoushenkisen korkeakoulun ylioppilaan kirjeestä”. Ja sitten omasta puolestaan kirjoittaja lisää: „Vuoden 1905 uhkaavasta varoituksesta huolimatta Venäjän yläluokat, kauppiaskunta mukaanluettuna, ovat tavattoman huonosti selvillä lähestyvistä romahduksesta”. „Niin, hrat Rjabushinskit, Morozovit ynnä muut heidän kaltaisensa! Huolimatta vallankumouksen kanssa keimailemisestanne ja kaikista liberalismitodistuksistanne, joita te kiiruhdatte ansaitsemaan, juuri te joudutte kaatumaan valmisteilla olevan kumouksen ensimmäisinä uhreina. Teidät hirtetään ensimmäisinä — ei suinkaan mistään rikoksesta, vaan siitä, mikä teistä tuntuu

hyveeltä — yksinkertaisesti sen puolen miljardin omistamisesta, jolla te niin pöyhkeilette”. „Liberaalinen porvaristo, siinä luvussa keskiaatelisto, virkamiehistö ja kauppiaskunta, kulkee huolettomana vallankumouksen kuilun partaalle kaikkine tittleineen, arvoineen ja pääomineen”. „Jos liberaaliset kapinaan yllyttäjät loppujen lopuksi jaksavat odottaa, kunnes heidät kiskotaan hirteen, niin muistakoot he sen, kuinka helläkätinen oli heitä kohtaan entinen valtiovalta, kuinka varteentottavaisesti se heitä kuunteli, kuinka se vaali heitä ja kuinka vähän se asetti vaatimuksia heidän tyhjiä kallojensa suhteen. Verratkoot he juuri sinä heille kohtalokkaana hetkenä radikaalisen järjestyksen hyviä töitä entiseen, patriarkaaliseen järjestykseen”.

Siten kirjoittaa hallituksen epävirallinen äänenkannattaja helmikuun 17 p:nä, samana päivänä, jolloin virallinen äänenkannattaja „Rossija” teki kaikkensa todistaakseen „Golos Moskvyn”⁴⁵ avustamana, että 66:n „edesottamusta” „ei voida pitää Moskovon kauppiaskunnan mielenilmauksena”. „Aateliskokous on järjestö”, kirjoittaa „Rossija”, „mutta 66 kauppiasta, jotka itse puolestaan ovat sanoneet esiintyneensä yksityishenkilöinä, eivät ole järjestö”.

Hankalaa on, kun on kaksi äänenkannattajaa! Toinen lyö toista korvalle. Toinen todistelee, ettei 66:n „edesottamusta” saa katsoa edes Moskovankaan kauppiaskunnan mielenilmaukseksi. Toinen taas todistelee, että „edesottamuksella” on paljoo laajempi merkitys, koska se ei ole ainoastaan Moskovon kauppiaskunnan eikä yksistään kauppiaskunnankaan, vaan yleensä koko Venäjän *liberaalisen porvariston* mielenilmaus. Hra Menshikov ottaa „entisen valtiovallan” nimissä varoittaakseen tätä liberaalista porvaristoa: emmekös me sitten sinun parastasi aja?

Euroopassa ei liene ainoatakaan maata, jossa XIX vuosisadan kuluessa ei olisi satoja kertoja kaikunut tuo liberaalille porvaristolle osoitettu „vanhan valtiovallan” ja myös aateliston ja taantumuksellisen aikakauskirjallisuuden kehoitus, „älkää yllyttäkö”-kehoitus... Mutta nuo kehotukset eivät ole milloinkaan auttaneet, vaikk’ei „liberaalinen porvaristo” *ole halunnutkaan* „yllyttää”, vaan on päinvastoin taistellut „yllyttäjiä” vastaan yhtä tarmokkaasti ja vilpittömästi kuin 66 kauppiasta tuomitsee lakot. Niin tuomitsemiset kuin kehoituskin ovat voimattomia, koska kysymyksessä ovat yhteiskunnan kaikki elämänehdot, jotka

pakottavat luokan tai toisen tuntemaan tilanteen sietämättömyyden ja puhumaan siitä. Pelotellessaan liberaalista porvaristoa vallankumouksella ja moitiskellessaan sitä kevytmielisyydestä hra Menshikov ilmaisee oikein hallituksen ja aateliston edut ja katsantokannan. Moitiskellessaan hallitusta ja tuomitessaan „lakkolaiset” 66 kauppiasta ilmaisee oikein liberaalisen porvariston edut ja katsantokannan. Mutta toistensa moitiskeleminen on vain seikka, joka todistaa kumoamattomasti „koneistossa” olevan huomattavia „puutteellisuuksia”, todistaa sitä, että vaikka „vanha valtiovalta” kuinka tahtoo tyydyttää porvariston, ottaa askelen sen puoleen, luoda sille varsin vaikutusvaltaisen aseman Duumassa ja vaikka porvaristo tahtoo mitä palavimmin ja vilpittömimmin järjestyä, elää sovussa, sopia, mukautua, niin „mukautumisesta” ei silti tule mitään! Juuri siinä on asian ydin, juuri siinä sen juoni, jota vastoin molemminpuoliset moitiskelut ovat vain koristeita.

Hra Gromoboi antaa „Golos Moskvy” lehdessä tarpeellisen varoituksen „hallitukselle” (№ 38 helmikuun 17 pltä, artikkeli „Tarpeellinen varoitus”). „Mitkään „lujan” vallan ilmaukset”, kirjoittaa hän, „mitkään tahdon impulssit eivät suo synnyinmaallemme rauhaa, ennen kuin ne käyvät käsi kädessä liiaksi pitkistyneiden reformien kanssa”. (Hra Gromoboi ei kirjoita kovinkaan taitavasti, mutta hänen sanojensa ajatus on kyllin selvä.) „Ja pitkistyneestä kriisistä johtunutta sekasortoa ei voida ilmoittaa „force majeure’iksi” vekselien maksamatta jättämistä varten”. (Sopimaton vertaus, hra lokakuulaisten kauppamiesten publisisti: ensiksikään vekseleitähän ei ole allekirjoitettu; ja toiseksi, vaikka ne olisikin allekirjoitettu, niin missä on se kauppatuomioistuin, jonka puoleen voisitte kääntyä, ja ketkä ovat niitä ulosottomiehiä y.m., jotka voivat suorittaa ulosoton? Mieltikääpä asiaa, hra Gromoboi, niin huomaatte, ettei ainoastaan lokakuulaisten, vaan kadettienkin puolue on politiikassa katteettomien vekselien puolue.) „Siinä tapauksessa se on vain paheneva... ylioppilaslevottomuuksien jälkeen seuraa paljon muutakin, josta jo on kokemusta. Jos ohjaatte laivan takaisin, niin saatte nähdä kuljetun matkan”. „Heikkoihin perustuvat laskelmat menivät pommiin, samoin voi käydä myös voimakkaisiin perustuille laskelmille. Esivallalle ei jää mitään esitettävää.

Sen laskelmat rauhoittumisesta saattavat hälvetä kuin savu, olkoot vaalit millaiset tahansa". (Hra Gromoboi tarkoittaa IV Duuman vaaleja.) „Jos niiden kallioiden yli, missä on kiirinyt vain vallan usvaa, alkavat kulkea oppositiokaravaanit, jos maltilliset ainekset luotaan sysännyt esivalta jää yksinäiseksi, niin vaaleista on tuleva sille katkera tappio, ja koko järjestystä on horjuttava se, ettei tuo järjestys ole oikeuksiin perustuvaa järjestystä”.

Menshikov moittii porvaristoa siitä, että se „yllyttää” „vallankumousta”, ja porvaristo moittii Menshikoveja siitä, että nämä „johtavat kohti sekasorron pahenemista”. „Vanha, mutta ikuisesti uusi historia”.

Luopio Izgojev koettaa kadettien „Retshissä” tehdä samasta aiheesta muutamia sosiologisia yhteenvetoja älymättä, miten varomatonta on kadettien yleensä ja varsinkin luopioiden käydä käsiksi sellaiseen tehtävään. Artikkelissa „Vertailua” (helmikuun 14 pltä) hän vertailee yhdistyneen aateliston kokousta ja 66 moskovalaisen kauppiaan esiintymistä. „Yhdistynyt aatelisto”, kirjoittaa hän, „on pudonnut Purishkevitshin tasolle, moskovalaiset teollisuusmiehet ovat alkaneet puhua valtakunnallista kieltä”. Ennen, jatkaa hra Izgojev, „aatelisto teki kansalle arvokkaita kulttuuri-palveluksia”, mutta „kulttuurityötä teki vain vähemmistö, jota enemmistö vainosi”. „Mutta sellainenhan on yleensä historian laki, että edistyksellisesti toimii vain kyseisen luokan vähemmistö”.

Kerrassaan mainiota: „sellainenhan on yleensä historian laki”. Noin kirjoittaa kadettien „Retsh” hra Izgojevin sanoin. Mutta tarkastellessamme asiaa lähemmin, saamme kummastukseemme tietää, ettei „historian yleisten lakien” vaikutus ulotu feodaalisen aateliston eikä liberaalisen porvariston ulkopuolelle. Tosiaankin. Muistakaammepa „Vehi” julkaisua, jossa kirjoitteli samainen hra Izgojev ja jota vastaan huomattavimmat kadetit polemisoivat siten, että kajosivat sivuseikkoihin eivätkä puuttuneet siihen, mikä oli tärkeintä, perustavinta, oleellisinta. Oleellisinta, josta kaikki kadetit ovat yhtä mieltä ja jonka hrat Miljukovit ja kumpp. ovat sanoneet tuhansia kertoja, on „Vehissä” se, että Venäjän muut luokat, paitsi taantumuksellista aatelista ja liberaalista porvaristoa, ovat ilmaisseet itsensä (tämän vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä) oman vähemmistönsä toiminnoissa, vähemmistön, joka on ollut

altis saamaan „häkää päähänsä”, viehättynyt „intelligentti-johtajiin” eikä ole kyennyt kohoamaan „valtakunnallisen” näkökannan tasalle. „On lopultakin rohjettava tunnustaa”, kirjoitti hra Izgojev „Vehissä”, „että edustajien valtava enemmistö Valtakunnanduumissamme, lukuunottamatta noin kolmea-neljääkymmentä kadettia ja lokakuulaista, ei ole osoittanut omaavansa sellaisia tietoja, jollaisilla voitaisiin ryhtyä johtamaan ja uudistamaan Venäjää”. Tällä tarkoitetaan, kuten jokainen ymmärtää, talonpoikaisedustajia, trudovikkeja ja työläisedustajia.

Siis „yleensä historian laki” on se, että „edistyksellisesti toimii vain kyseisen luokan vähemmistö”. Kun toimii porvariston vähemmistö, niin se on edistyksellistä vähemmistöä, jonka puolustuksena on „historian yleinen laki”. „Moraalista auktoriteettia nauttii koko luokka, jos vähemmistö vain saa toimintamahdollisuuden”, opettaa hra Izgojev meitä. Mutta kun toimii työläisten tai talonpoikien vähemmistö, niin se ei suinkaan vastaa „historian lakia”, se ei suinkaan ole „kyseisen luokan edistyksellistä vähemmistöä”, tuolla vähemmistöllä ei suinkaan ole „moraalista auktoriteettia” puhua „koko” luokan nimessä,— ei sinne päinkään, sehän on vähemmistöä, jonka pään ovat panneet pyörälle „intelligenttihaihittelijat” ja joka on valtionvastaista, historianvastaista, pohjaa vailla j.n.e., niin kuin „Vehissä” on kirjoitettu.

Kadettien yleensä ja muun muassa vehiläisten on uskallettua lähteä tekemään yhteenvetoja, sillä heidän jokainen yhteenvetoyrityksensä paljastaa pakostakin kadettien ja Menshikovien järkeilyjen sisällön mitä täydellisimmän yhtäpitävyyden.

„Rossija” ja „Zemshtshina”⁴⁶ järkeilevät: 66 kauppiasta, se ei suinkaan ole mikään luokkaa edustava vähemmistö, se ei ole osoittanut omaavansa tietoja eikä kykyä „johtaa ja uudistaa Venäjää” eivätkä ne ole lainkaan edes kauppiaita, ovatpahan vain harhaanjohdettuja „intelligentejä” j.n.e. y.m.s.

Izgojevit ja Miljukovit järkeilevät: trudovikit ja työläisedustajat, sanokaamme vaikkapa, Valtakunnanduumissamme ovat vähemmistöä, joka ei suinkaan edusta luokkiaan (t.s. yhdeksää kymmenesosaa väestöstä), jonka pään ovat panneet pyörälle „intelligenttihaihittelijat” ja joka ei

ole osoittanut omaavansa tietoja eikä kykyä „johtaa ja uudistaa Venäjää” j.n.e. y.m.s.

Mistä johtuu tuo toisaalta „Rossijan” ja „Zemshtshinan” ja toisaalta „Retshin” ja „Russkije Vedomostin” järkeilyjen sisällön mitä täydellisin yhtäpitävyys? Siitä, että niiden edustamien luokkien kaikesta erilaisuudesta huolimatta molemmat äänenkannattajaryhmät edustavat luokkia, jotka eivät *enää* kykene mihinkään oleelliseen, itsenäiseen, luovaan, ratkaisevaan *edistykselliseen* historialliseen toimintaan. Siitä, ettei ainoastaan edellinen, vaan jälkimmäinenkin äänenkannattajaryhmä, eivät ainoastaan taantumukselliset, vaan liberaalitkin edustavat luokkia, jotka *pelkäävät* toisten laajempien väestökerrosten, -ryhmien ja -joukkojen, toisten — lukuisampien — luokkien historiallista omatoimisuutta.

„Marxilaisista” eronneena luopurina hra Izgojev näkee tässä varmaankin huutavan ristiriidan: toisaalta tunnustetaan Venäjän kapitalistinen kehitys ja siis myös tämän kehityksen immanenttinen tendenssi porvariston mahdollisimman täydelliseen ja mahdollisimman aitoon herruuteen niin talouden kuin politiikankin piirissä, mutta toisaalta liberaalinen porvaristo julistetaan *jo* kykenemättömäksi itsenäiseen, luovaan, historialliseen toimintaan!

Tämä „ristiriita” on elävän elämän ristiriita eikä väärästä ajattelusta johtuva ristiriita. Porvariston herruuden väistämättömyys ei lainkaan merkitse sitä, että liberaalinen porvaristo *kykenee* sellaisiin historiallisen omatoimisuuden ilmauksiin, jotka vapauttaisivat sen Purishkevitchien „vankeudesta”. Ensinnäkään historian tie ei lainkaan ole niin mutkaton ja sileä, että jokainen historiallisesti kypsä uudistus merkitsisi *samalla*, että nimenomaan se luokka, jolle tuo uudistus on ensi sijassa edullinen, on riittävän kypsä ja voimakas toimeenpanemaan sen. Toiseksi, liberaalisen porvariston lisäksi on olemassa toinenkin porvaristo, esimerkiksi talonpoikaisto kokonaisuudessaan, joukkona otettuna, ei ole mitään muuta kuin demokraattista porvaristoa. Kolmanneksi, Euroopan historia osoittaa meille, että on ollut yhteiskunnalliselta sisällöltään porvarillisia uudistuksia, joita toimeenpanneet ainekset eivät lainkaan ole olleet porvaristoa. Neljänneksi, Venäjän historia viimeisen puolen vuosisadan ajalta osoittaa meille samaa...

Kun liberalismien ideologit ja johtomiehet alkavat ajatella siihen tapaan kuin vehiläiset, Karaulovit, Maklakovit, Miljukovit, *niin se merkitsee*, että useat historialliset ehdot ovat synnyttäneet koko liberaalisessa porvaristossa selaista „taaksepäin pyrkimystä”, sellaista eteenpäin menon pelkoa, että tuo liike on käyvä sen ohi, sen yli, sen pelosta huolimatta. Ja sellainen torailu kuin se, että Gromoboi syyttää Menshikovia ja Menshikov Gromoboita * „seksorron pahentamisesta” on vain merkinä siitä, että kaikki alkavat tuntea tämän historiallisen eteenpäinmenon...

„Nykyinen yhteiskunta”, kirjoittaa hra Izgojev samassa artikkelissaan, „joka pohjimmaltaan rakentuu henkilökohtaisen omistuksen periaatteelle, on luokkayhteiskunta eikä toistaiseksi voikaan olla muunlainen. Kaatuvan luokan paikan pyrkii aina valtaamaan toinen luokka”.

Jopahan on viisas,— ajattelee hra Miljukov lukiessaan „Retshistään” moisia tiradeja.— On se sentään mukavaa, että meillä on sellainen kadetti, joka 25 vuotiaana oli sosialidemokraatti, mutta 35:n vanhana „viisastui” ja katui hairahduksiaan.

Varomatonta hommaahan se teille, hra Izgojev, on tuo yleistyksen tekeminen. Nykyinen yhteiskunta on luokkayhteiskunta, mainiota. Entä voiko luokkayhteiskunnassa olla luokkien ulkopuolella olevaa puoluetta? Arvannette varmaankin, että ei voi olla. Miksi siis menettelette niin sopimattomasti, että pauhaatte „luokkayhteiskunnasta” sellaisen puolueen äänenkannattajassa, joka juuri pitääkin ylpeytensä ja ansionsaan sitä, (mutta niiden mielestä, jotka myöntävät nykyisen yhteiskunnan luokkayhteiskunnaksi muutenkin eikä vain sanoissa ja pakinajaarittelua käydäkseen,— ilmaisee ulkokultaisuutensa ja lyhytnäköisyytensä *siten*,—) — että julistautuu luokkien ulkopuolella olevaksi puolueeksi?

Kun te käännätte kasvonne yhdistyneen aateliston ja Moskovan liberaalisen kauppiaskunnan puoleen, niin silloin te huudatte, että nykyinen yhteiskunta on luokkayhteiskunta. Mutta kun te joudutte, kun epämiellyttävät (oh, kuinka kauhean epämiellyttävät!) tapahtumat pakottavat teidät edes tuokioksi kääntämään kasvonne talonpoikaiston tai työläisten puoleen, silloin te alat moukaroida ahdas-

* Liberaaliset kauppiat aatelisia ja aatelliset liberaalisia kauppiaita.

henkistä, kuollutta, luutunutta, moraalitonta, materialistista, jumalatonta, epätieteellistä luokkataistelun „doktriinia”. Oi, hra Izgojev, teidän olisi parasta pysyä erossa sosiologisista yleistyksistä. Ой, не ходи, Грицю, та на вечерніцю! (Ukrainalaisesta kansanlaulusta: Oi, älä mene, Gritsju, illanistujaisiin! Suom.)

„...Kaatuvan luokan paikan pyrkii aina valtaamaan toinen luokka”...

Ei aina, hra Izgojev. On sellaistaakin, että molemmat luokat, niin kaatuva kuin „pyrkiväkin”, ovat jo melko mätiä — toinen tietysti enemmän, toinen vähemmän, mutta silti molemmat melko mätiä. On sellaistaakin, että tuntiesseen tuon mädännäisyytensä eteenpäin „pyrkivä” luokka *pelkää* astua askelen eteenpäin, ja jos astuukin, niin kii-rehtii samassa ehdottomasti astumaan kaksi askelta taaksepäin. On sellaistaakin liberaalista porvaristoa (niin on ollut esimerkiksi Saksassa ja varsinkin Preussissa), joka pelkää „vallata” kaatuvan luokan „paikan” ja tekee *kaikkensa* „jakaakseen paikan” eli oikeamminkin saadakseen paikan vaikkapa palvelusväen huoneessa, muttei suinkaan *vallatakseen* „kaatuvan” paikan eikä suinkaan kaatuvan „kaatamiseksi”. Sellaistakin on, hra Izgojev.

Niinä historiallisina kausina, jolloin noin käy, liberaalit saattavat aiheuttaa (ja aiheuttavatkin) mitä suurinta vahinkoa koko yhteiskunnalliselle kehitykselle, jos heidän onnistuu esittää itsensä demokraateiksi, sillä ero edellisten ja jälkimmäisten, liberaalien ja demokraattien, välillä on juuri siinä, että edelliset pelkäävät „paikan valtaamista”, jota vastoin jälkimmäiset eivät sitä pelkää. Niin edelliset kuin jälkimmäisetkin ovat historiallisesti kypsän porvarillisen uudistuksen toteuttajia, mutta edelliset pelkäävät sen toteuttamista ja jarruttavat sitä pelollaan, jälkimmäiset, joilla useinkin on hyvin paljon harhakuvia porvarillisen uudistuksen jälkiseurauksista, antavat sen toteuttamiselle kaikki voimansa ja koko sielunsa.

Näiden sosiologisten yleispäätelmien havainnollistamiseksi rohkenen tuoda erään esimerkin liberaalista, joka ei pyri „valtaamaan” kaatuvan luokan „paikkaa”, vaan pelkää tätä „valtaamista” ja siitä syystä peittää (saman tekevää, tietoisesti vaiko tiedottomasti) mitä pahimmin väestöä sanomalla itseään „demokraatiksi”. Tuo liberaali on

III Duuman jäsen tilanherra A. J. Berezovski I, kadetti, joka agraarikysymyksestä keskusteltaessa (1908) piti Duumassa seuraavan puheen, jonka puolueen johtomies hra Miljukov hyväksyi sanomalla puhetta „mainioksi”. Rohkenemme luulla, ettei tuon puheen mieleenjohtattaminen ole tarpeetonta näin vaalien lähestyessä.

....„Olen syvästi vakuuttunut siitä”, sanoi hra Berezovski 27 pnä lokakuuta 1908 puolustaessaan Valtakunnanduussa maalakiehdotusta, „että tämä ehdotus on paljon hyödyllisempi myös maanomistajille, ja tämän sanon, hyvät herrat, koska tunnen maanviljelyn, olen itse harjoittanut sitä koko ikäni ja omistan maata... Pakollista luovutusta ei pidä ottaa irrallisena tosiasiana eikä kiihtyä sen vuoksi ja sanoa sitä väkivallaksi, vaan on katsottava, mitä seuraa tuosta esityksestä, jonka tekivät lakiehdotuksessaan esimerkiksi I Valtakunnanduuman 42 jäsentä. Siinä vain tunnustetaan välttämättömäksi luovuttaa ensi vuorossa ne maat, joita maanomistajat itse eivät käytä, joita viljellään talonpoikien inventaarein ja vihdoin ne, jotka annetaan vuokralle. Sitten kansanvapauden puolue on kannattanut sellaisten paikallisten komissioiden muodostamista, joiden on tiettyä, ehkä vuosia kestäväenä toiminta-aikanaan saatava selville, mitkä maat kuuluvat ja mitkä eivät kuulu luovutettaviksi ja paljonko tarvitaan maata talonpoikien tyydyttämiseksi. Nämä komissiot muodostettaisiin sillä tavalla, että niissä olisi puoliksi talonpoikia ja puoliksi ei-talonpoikia, ja minusta tuntuu, että tällaisissa tavallisissa konkreettisissa paikallisissa oloissa selviäisi kunnolla sekä luovutettavaksi soveliaan maan määrä että talonpojille tuiki tarpeellisen maan määrä, ja talonpojat vihdoin itse vakuuttuisivat siitä, missä määrin heidän oikeudenmukaiset vaatimuksensa voidaan tyydyttää ja missä määrin vääriä ja perusteettomia ovat useinkin heidän halunsa saada paljon maata. Sitten tuo aineisto palautettaisiin Duumaan, joka muokkaisi sen, edelleen tuo aineisto toimitettaisiin Valtakunnan neuvostolle ja vihdoin joutuisi korkeimman vahvistettavaksi. Tällainen on itse asiassa se järjestys, jota hallitus jostain syystä pelästyi laskien hajalle Duuman ja johtaen meidät nykyiseen tilanteeseen. Tämän suunnitelmallisen työn tuloksena olisi epäilemättä ollut väestön tosi tarpeiden tyydyttäminen, siihen liittyvä rauhoittuminen ja niiden kulttuuritalouksien säilyttäminen, joita kansanvapauden puolue ei ole koskaan

tahtonut hävittää ilman äärimmäistä pakkoa". (Pikakirjoituspöytäkirjat, s. 398.)

Kun hra Izgojev, joka kuuluu samaan puolueeseen kuin Berezovskikin, kirjoittaa artikkelissaan „Vertailua”: „Venäjä on demokraattinen maa eikä se voi sietää mitään harvainvaltaa, ei uutta eikä vanhaa”, niin moisten puheiden ydinajatus on meille nyt kyllin selvä. Venäjä ei suinkaan ole demokraattinen maa eikä koskaan eikä missään tapauksessa voi muuttua demokraattiseksi maaksi niin kauan kuin vähänkin laajemmat väestöpiirit pitävät demokraattisena sellaista puoluetta kuin on kadettipuolue. Tämä on karvas totuus, mikä on kansalle tuhat kertaa tarpeellisempi kuin se imelä valhe, jota puhuvat puolinaisen, selkärangattoman, periaatteettoman liberaalisen harvainvallan edustajat, herrat kadetit. Sitä tarpeellisempaa on muistuttaa tästä karvaasta totuudesta, mitä useammin päiväjärjestykseen tulee sellaisia „kiistoja”, joillaisia ovat Menshikovien kiistat 66:n ja Gromoboin kanssa.

„Zvezda” № 11,
helmikuun 26 pnä 1911
Allekirjoitus: V. Iljin

Julkaistaan „Zvezda” lehdessä
tekstin mukaan